

روخسار مانگ

جاک لهندهن
له سویدییهوه: حکیم کاکهوهیس
(سوید)

روخساری جۆن کلیتفه رهاوس مانگی چوارده شهوهی وهبیر دههینایهوه. دلنیام ئهوه بابهته روخساره دهناسنهوه: نیتوان ئیسکی ههردوو روومهت فراوانه و چه نهگه و تهو پیل به روومهتهوه نووساون و ویکرا باز نهیهک پیکدههین و لووتیش وهک پنتکه ههویرتیک به بنمیچدا درابن، ئاوها پان بۆتهوه و به نارپکی کهوتۆته ناوهندی ئهوه باز نهیهوه. رهنگه بههۆی ئهوه روخساره له مانگچوهوه بووبن، ئهوهندهم رق لیتی بی و لیم بی به کهرته نینۆکی ناو چاو و نهمدهزانی بوونی ئهوه کابرایه چ کهلکیتی ههیه. رهنگیشه دایکم ئهوه نهخۆشییهی بووبن که پیتی دهلین نهخۆشی مانگ و له ساتهوهختیکی نهگبه تیدا تهماشایهکی کابرای مانگی کردبی و ئیدی ئهوه نهخۆشییهی بۆ من هیشتیتهوه.

راستییهکهی ئهوهیه که زۆرم رق له جۆن بوو. هۆیه کهش ئهوه نییه تازاری دایم یا خراپه ی بۆم بووبن، نا، مهسه له که ئهوانه نهبوو. رقه کهم زۆر لهوه قوولتر بوو و بابهتیک سهری له باسکردن نههاتوو بوو. جۆری بوو که به وشه باس ناکرئ. ههر یه که له ئیمه، جارن له جارن له ژیا ماندا تووشی شتیکی وا دهین. بۆ یه کهم جار که سیک دهینین. که سیک، که ئاگامان له بوونی نییه. له گه ل ئهوه شدا که تووشی دهین، دهلین: «ههزم به چاره ی ئهوه کابرایه نییه!» بۆچی ئهوه که سه مان پتی ههرس ناکرئ؟ ئا ئه مه مان پتی شی ناکریتتهوه و دهزانین ههر له خۆرا وایه. رقمان به رانهری تیدا دروست بووه و تهواو. مهسه له ی رقی منیش به رانهر جۆن کلیتفه رهاوس ئاوها بوو. که سیک و هک ئهوه چ مافیکی ئهوهی ههیه به ختهوه ر بیت؟ له سه ره ئهوه شهوه گه شین بیت! هه میسه له وه پهری زهوقدا بوو و به ردهوام پیده که نی. هه موو شتیکی له بهر چاوی، ئهوه بابهته بوو که به دلی بی. نهعله تی لی بی! ئهوه که دهمدی هه میسه ئارامه، چهند دهچه وسامهوه و تازارم پتی دهگه یشت! ههر که سیک تر پیکه نیبا گویم لی نهبوو. ته نانهت خۆشم، تا تووشی جۆن کلیتفه رهاوس نه بیووم، پیده که نیم، پیکه نی نه که ی! هیچ شتیکی دنیا هینده ی پیکه نی نه که ی بیزاری نه ده کردم. هه میسه به دوامه وه بوو و ده سبهرداری خه یالم نه ده بوو. پیکه نی نیکی به گرمه گرمی دیوئاسا بوو. له خهون و له بیداریدا ده سبه ردارم نه ده بوو. وهک مه وه رد عه سه به کانی دهرین و دایده ی تاشین له گه ل گزنگدا به دهشتایه کاندایهات و خهوه خۆشه کانی لی تیکه دام. له گرمای بیزار که ری نیوه رواندا، ئهوه ده مانه ی هه موو گه لاکان لول دهخۆن و په له وه ره کان خۆیان ده په ستنه قوولایی دارستانه کانه وه و هه موو سروشت وه نه وه زده دا، ها.. ها.. و هوو.. ی ئهوه، به ره وه بۆشایه کانی



تابووته کـــه ها.. ها.. ها.. ئوووه!..
هییی... هییی... هییی...

له گهڵ پیاویکی وادا چی بکهه؟ هه رس نه ده کرا نا.
ئهی خودایه چهندم رق لیتی بوو! له سه ره ئه وه شه وه ئه م
ناوه - کلێشه رهاوس! ته ماشای ئه م ناوه! شتیکی پووچ
نییه؟ کلێشه رهاوس! ئهی خودایه! بوچی
کلێشه رهاوس؟! جار له دوی جار ئه و پرسیاره م له خو
ده کرد. هیچم له دژی ناویکی وه ک سمیت یا براون یا
جوژندا نه بوو، به للام کلێشه رهاوس! ئی! ئیوه خوژتان پیتان
چونه؟ له بهر خوژتانه وه بیلین: کلێشه رهاوس! گوئی له
زرینگانه وه ناخوشه که ی بگرن. کلێشه رهاوس! پیاویک
ئه وه ناوی بی، مافی ژبانی هه به؟ ئه مه پرسیاره!
ئێستا ئیوه ده لیتن: «نا». منیش گوتم: «نا».

که ده غله کانی و لۆده کانی بوون به دوو که ل، دلنیا بووم
خوی ناگریته وه. له بهر ئه وه، بیرتیکی فیلبازانه ی پته وم
بو هات که سامانه که ی بکرم. خوم نه چوممه پیشه وه،
به لکو له رتی وه کیلیکه وه. ناچارم کرد ماله که ی و
ناژله کانی، له ماوه یه کی کورتدا، (ئه وه نده ی یاسا مه ودا
ده دا) بگوژیته وه. ئه وجا چوم بزانه له مه یاندا چونه.
بیست سال ده بوو له وئ ده ژیا. که چی دیتم به چاوی
فراوانی وه ک پیاله وه و بزهی پان که هه موو ئه و
پوخساره ی گرتبووه که وه ک مانگ ده دره وشایه وه، به
پیرمه وه هات.

- ها، ها، ها! کورده که ی منیش فیلبازا! بیستووته؟
ئێستا بوژ ده گتیرمه وه. چوو بووه دم رووباره که و یاری
کردبوو. له و کاته دا لمی لیواری ناوه که هه ره سه ی هیتابوو و
به ربیووه ناو ناوه که وه و هه موو گیانی ته ر ببوو. هاواری
کرد: باوه! ماسیه که ی گه وره کلکیکی پیدا کیشام و
خستمیه ناو ناوه که وه.

له قسان بووه وه و چاوه پروان بوو منیش به شداری
سه رسورمانه که ی بکهه، به للام به کورتی و گرده بر گوتم:
«هیچ فیلبازییه ک له وده نا بینم». که ئه وه م گوتم،
ههستم کرد تووره دیارم. به سه رسورمانه وه ته ماشای کردم
و یه کسه ر بزه له عنه تییه که ی ده رکه و ته وه و ورده ورده
کش تا پوخساری وه ک مانگی چوارده ی ئه یلوول
دره وشایه وه. له ئه نجامدا کردیه پیکه نین: ها.. ها..
ئه وه فیلبازییه! پیت وانیه. هییی... هی... هییی...
هوو... هوو... هوو... پیتی وانیه! گویت لئ بی.
ماسیه که ی گه وره..

به للام من وه رجه رخام و رتی خومم گرت به ر. ئیدی جام
پر ببوو. نه مده توانی چی دی دوی بخهه، بیرم لئ کرده وه

ئاسمان به رزده بووه وه و به ره نگاری خودی خویش
ده بووه وه. به شه وانیش، ئه و قاقایه ی که به رگه ی
نه ده گیرا، له گوژه ی دیواره کانه وه، له و جیه وه که به ره
ماله که ی خوی شوپ ده بووه وه، ده هات. له خه وی خوژ به
ئاگی ده هیتامه وه و ئیدی خه وم ده زرا. ئه مدیو ئه و دیوم
ده کرد و له رقاندا چنگم وا توند ده کرد، نینوکه کانه له
ناوله پم گیر ده بوون. شه ویکیان زور به وریایی چوم
ناژله کانه م به ره لاکردنه ناو ده غله کانی. که چی به یانی
هه مان پیکه نینم گوئی لئ بووه وه. له کاتیکدا ناژله کانی
له ناو ده غلوانه که ی ده رده کردن، ده یگوت: «ده ی قه یدی
نییه! نا کرئ پیاو رق له م حه یوانه قوربه سه رانه هه لگرئ
له بهر ئه وه ی تاقیبی له وه ری چاک ده که نا!» سه گیکی
هه بو ناوی لئ نابوو مارس. سه گیکی زل و چاکی دوو
ره گ بوو. ره گیکی تاژی و ئه وی تر (سه گه خوین) بوو و
شیه وی به هه ردوو ره گه زه که ده چوو. مارس وه ک به رازی
ده سته مو هه میسه له گه لیدا بوو، به للام من به خو که وتم و
روژیکیان بو م هه لکه وت و دوورم خسته وه. به پارچه
گوشتیک و هیتدی ژه ره کو تاییم پیتی هیتا. ئه مه ش هیچ
کاریگه ربیه که ی له سه ر جوژ کلێشه رهاوس نه بوو.
پیکه نینه که ی وه ک جاری جارن به رز و له ناخه وه بوو.
پوخساری وه ک جارن به مانگی چوارده شه وه ده چوو.
ئه وجا فیشه که شیتهم خسته ناو ده غل و لۆده کانیه وه.
ئه و روژه یه ک شه م بوو و وه ک جاری جارن به پیکه نین و
خوشییه وه تییه ری.

که له جاده که په ربیه وه گوتم: «کینه ده چیت؟».

- ده چمه دوی سووره ماسی، ئه وه ی گوتم و پوخساری
وه ک مانگ دره وشایه وه. گوتم: له ئاستی سووره ماسیدا
جوژه لاوازییه کم هه به. مه راقمه.

له گه ل پیاویکی وادا چی ده کرت؟ هه موو
کشته وکاله که ی سووتابوو و ده مزانی له کو مپانیای
مسوگه ریدا تو ماره نه کراوه و به وه ده چوو ئه و زستانه
برسی بی، به دلخوژی و ئارامیه وه ده چوو راهه ماسی
چونکه لاوازی به رانه بریان هه بوو و مه راقی بوو! ئه گه ر
یه ک توژقال په ژاره ی پیوه دیار بووایه یا پوخساره
گیله که ی که متر به مانگ چووبا و جددیتر بوایه، لیتی
خوژ ده بووم و له گه ل بوونیدا راهه هاتم، به للام شتی
وه های لئ به دی نه ده کرا.

قه شمه ربم پئ کرد. گیلانه بزهی ده کرد و چاوی تی بریم
و به سه رسامیه وه گوتم: «شه ریکم له گه لندا هه به؟»
بو؟. ئه وه ی برسی و دهستی کرد به پیکه نین. له سه ری
رویی: «تو ژور خوژی! هییی... هییی... ده بیته بزماریکی

سازیی. حه‌په‌حه‌پی تیژ و کورتی بیلۆنه تیکه‌لاوی منگه‌منگه‌ قوول و درێژه‌کانی کلیشه‌رهاوس ده‌بوون. که گه‌یشته‌ گۆماوه‌که، تۆره‌که‌ی و کیسه‌که‌ی دانان و شتیکی له‌ گیرفانی دواوه‌ی ده‌هینا که به‌ مۆمیتی زۆر گه‌وره و ئه‌ستوور ده‌چوو، به‌لام من ده‌زمانی ئه‌وه بارووت بوو، چونکه‌ ئاوها سووره‌ماسی راوده‌کرد. فتیله‌که‌ی بادایه‌ ناو تۆری بارووته‌که‌وه. ئه‌وجا فتیله‌که‌ی داگیرساند و هاویشته‌ ناو گۆماوه‌که‌وه.

بیلۆنه، یه‌کسه‌ر بازی دایه‌ ناو ئاوه‌که‌وه تا بۆمباکه‌ به‌ینیتته‌وه. خه‌ریک بوو له‌ خۆشیاندا هاوار بکه‌م. کلیشه‌رهاوس به‌ توندی لێی قیڕاند، به‌لام بێ سوود بوو. سه‌گه‌که‌ی دایه‌ به‌ر به‌رد و خۆل، به‌لام سه‌گه‌که‌، که بۆمباکه‌ی به‌ ده‌مه‌وه بوو، به‌ ئارامیی مه‌له‌ی ده‌کرد و به‌ره‌ و وشکان ده‌هات. کتووپر تیکه‌یشت له‌ چ مه‌ترسییه‌کدا به‌. تا هێزی تیدا بوو قووچاندی. وه‌ک پلانم بۆی دانا بوو. سه‌گه‌که‌ گه‌یشته‌ وشکان و که‌وته‌ دوا. ئه‌ه! هه‌ر مائی ئه‌وه بوو ته‌ماشای بکه‌یت!. وه‌ک پێشتر گۆتم، گۆماوه‌که‌ له‌ جێیه‌کی وه‌ک جێی بینه‌رانی شانۆ هه‌لکه‌وتبوو. پیاو ده‌یتوانی به‌ره‌ و خوار و به‌ره‌ و ژوور، له‌ رێی به‌کاره‌ینانی به‌رده‌ ته‌خته‌کانه‌وه که له‌ ئاوه‌که‌وه سه‌ریان ده‌ره‌یتنا بوو، له‌ چۆمه‌که‌ بیه‌ریتته‌وه. کلیشه‌رهاوس و بیلۆنه‌ش به‌ شیوه‌ی زیگزاک، له‌ به‌ردیکه‌وه بۆ به‌ردیکی تر بازیانده‌دا. قه‌ت له‌و باوه‌رده‌دا نه‌بووم پیاویکی ئاوها ناقۆلا بتوانی به‌و خه‌یراییه‌ رابکات. به‌لێ رایده‌کرد، به‌لام بیلۆنه‌ که به‌دوا به‌وه بوو، لێی برده‌وه. ئیدی کتووپر، رێک له‌و کاته‌دا که پیتی گه‌یشت و قه‌یۆزی له‌ ئاستی چۆکیدا بوو، بلاچه‌یه‌کی دا. دووکه‌لێک به‌رز بووه‌وه و گرمه‌یه‌کی بێ رها هات. ئیدی دوا چاو ترووکانیک، له‌و جێیه‌دا که پیاویک و سه‌گیکی لێ بوون، چالیککی گه‌وره‌ نه‌بێ، هه‌یچی تر دیار نه‌ما.

«مردن له‌ رووداویکی راوه‌ماسی نایاساییدا».

پشکنه‌ری یاسایی له‌ کاتی ته‌ماشاکردنی ته‌رمه‌که‌دا، ئه‌وه‌ی راگه‌یاندا. له‌به‌ر ئه‌وه. که‌م شانازی ناکه‌م که توانیم به‌شیوه‌یه‌کی ئاوها رێکوپێک جۆن کلیشه‌رهاوس له‌ کۆل بکه‌مه‌وه. به‌فیل نه‌بوو، درندانه‌ نه‌بوو و هه‌یچ شتیه‌یه‌ک نه‌بوو که پیتی شه‌رمه‌زار بم. چی دی پیکه‌نینه‌ نه‌فره‌تییه‌که‌ی له‌ناو شاخه‌کاندا ده‌نگ ناداته‌وه. هه‌رگیز روخساره‌ قه‌له‌وه‌ له‌ مانگ چوووه‌که‌ی ده‌رناکه‌وی تا ئازارم بدات. ئیستا به‌ ئارامی و هه‌یمنی رۆژگارم تیده‌په‌رن و خه‌وی شه‌وانیشم ئارام و خۆشه‌.

سه‌رچاوه: کۆچیرۆکی روخسارمانگ، چاپی په‌خشخانه‌ی نوردن - مالمی - سود، ۱۹۴۱